

Vaskebjørn (*Procyon lotor*)

Videnskabeligt navn: *Procyon lotor*

Synonymer: *Procyon gloveralleni*, *P. insularis*, *P. maynardi*, *P. minor*, *Ursus lotor*

Kaldenavn: Vaskebjørn

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: EU-listen over invasive arter¹³

Vaskebjørn. Fotos: Colourbox.

Beskrivelse

Vaskebjørnen er et mellemstort rovdyr med en grålig pels, en sort-hvid ansigtsmaske og tværstribet hale¹. Pelsen kan have et brunligt eller rødbrunt skær på skuldre og ryg. Den sorte maske strækker sig på tværs af ansigtet over øjnene ud på kinderne. Masken omkranses af hvide streger. Panden er grålig eller rødlig brun. Halen har fem til syv sorte ringe og en mørk spids. Voksne vaskebjørne vejer 4-9 kg, har en kropslængde på 50-70 cm og en hale på 20-25 cm.

Forvekslingsmuligheder

Vaskebjørnens sort-hvide maske gør, at den ofte forveksles med grævling (*Meles meles*) og mårhund (*Nyctereutes procyonoides*). Vaskebjørnen kan dog adskilles fra både grævling og mårhund af den relativt lange tværstribede hale. Grævlingen har en mere kontrastrig ansigtstegning, der går op langs af hovedet, modsat vaskebjørnens sorte maske, der går på tværs af ansigtet. Vaskebjørn har en mørk stribe fra panden til snuden; hos mårhund er striben lys.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Vaskebjørnen stammer fra Mellem- og Nordamerika^{1,2}. Vaskebjørn er introduceret flere steder i Europa samt i Japan². Den central- og vesteuropæiske bestand af vaskebjørn stammer fra flere introduktioner i Tyskland i midten af 1900-tallet samt i Frankrig i 1960'erne³. Undslupne farm- og kæledyr har etableret mindre fritlevende bestande i flere europæiske lande, fx Holland, Luxembourg, Belgien, Schweiz, Østrig, Tjekkiet og på Balkan². I Danmark er vaskebjørn observeret i naturen næsten 50 gange i hele landet i 1990- og 2000'erne⁴. Siden 2012 er der indberettet 10-20 vaskebjørne årligt til vildtudbyttestatistikken med en faldende tendens⁵. Vaskebjørne er indberettet fra Jylland og Sjælland og antages at være nyligt undslupne individer fra fangenskab. Jagtudbyttet af vaskebjørn i Slesvig-Holsten er stigende og i jagtsæsonen 2020/21 blev der nedlagt 944⁶.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel

og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets be- varings- og na- turværdi	Påvirkning af hjemmehø- rende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds ef- fekter
Score	3	3	3	1	2	2
Datakvalitet	meget sikker	meget sikker	sikker	middel	sikker	sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for vaskebjørn vurderes som højt. I de seneste årtier har bestanden og udbredelsen af vaskebjørn i Tyskland været stigende⁶. Typiske kuld størrelse er 2-5 unger, der bliver sammen med moderen indtil næste parringssæson¹. Mens hunnerne ofte er relativt stedfaste, spreder hannerne sig typisk op til 50 km fra deres fødested⁷. I byområder kan vaskebjørn opnå meget høje bestandstætheder (>100 individer per 100 ha).

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Bevarings- og naturværdien for vaskebjørnens levesteder er vurderet som høj. Vaskebjørn kan leve i en mange forskellige habitater, men foretrækker vådområder og skove nær vand^{1,2}. Vaskebjørn er meget tilpasningsdygtig og kan leve i kulturlandskaber og i byområder^{1,2}.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Påvirkningen af hjemmehørende arter fra vaskebjørn vurderes som høj. Vaskebjørn lever af en meget alsidig føde, der blandt andet inkluderer små pattedyr, padder, fugle og fugleæg, krebs, muslinger, fisk, krybdyr, insekter, frugter og bær og husholdningsaffald^{1,2}. I Japan har vaskebjørn haft negative konsekvenser for bestande af fugle og padder som følge af prædation samt på antallet af mårhunde gennem fødekonkurrence⁸. Tilsvarende må der formodes at være negative effekter på hjemmehørende arter fra vaskebjørn i Europa.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Påvirkningen af økosystemer og processer vurderes som lav. Vaskebjørns prædation påvirker formentlig økosystemer og processer indirekte. Ved at ændre artsammensætningen af hjemmehørende arter påvirkes dynamikken, fødegrundlaget for andre rovdyr og de trofiske interaktioner i vaskebjørns levesteder, men der mangler viden om omfanget af påvirkninger i Europa.

Økonomiske effekter: 2 (middel). De økonomiske effekter for vaskebjørn er vurderet som middel. Der er afsat 4,5 mio. DKK årligt til bekæmpelse af invasive rovpattedyr i Danmark, heriblandt vaskebjørn⁹. Dertil kommer et stort bidrag af frivillige reguleringsjægere, der ikke er opgjort. Vaskebjørn kan skade markafgrøder ved at æde fx majs og frugter og den kan tage karper i fiskedamme¹⁰. Vaskebjørn kan forårsage betydelige skader på bygninger og haver, og den kan prædere på fugle i fjerkræhold¹⁰. Ligeledes kan den opsøge og endevende skraldespande. Da vaskebjørn er god til at klatre, kan den anrette skader på steder, der normalt anses som sikre i forhold til rovdyr.

Helbredseffekter: 2 (middel). Helbredseffekter af vaskebjørnen for mennesker vurderes som middel. Med introduktionen af vaskebjørn i Europa har man også fået introduceret rundormen *Baylisascaris procyonis* (kaldet vaskebjørnens rundorm), der kan være fatal for mennesker^{11,12}. Rundormen er vidt udbredt

i vaskebjørne i det vestlige Tyskland, men fåtallig i det østlige Tyskland og Polen. *B. procyonis* er fundet i vaskebjørn indsamlet i Danmark fra perioden 2009-2015 og i ekskrementer fra vaskebjørne i danske zoologiske haver¹². Vaskebjørn kan bære andre zoonoser, som også findes i hjemmehørende arter.

Kilder

- ¹ Zeveloff SI 2002. Raccoons – a natural history. Smithsonian Institution Press, Washington and London.
- ² Timm R, Cuarón AD, Reid F, m.fl. 2016. *Procyon lotor*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T41686A45216638.
- ³ Fischer ML, Hochkirch A, Heddergott M, m.fl. 2015. Historical invasion records can be misleading: Genetic evidence for multiple introductions of invasive raccoons (*Procyon lotor*) in Germany. PloS One 10: e0125441.doi10.1371,
- ⁴ Baagøe HJ, Ujvári M 2007. Vaskebjørn *Procyon lotor* (Linnaeus, 1758). I: Baagøe HJ, Jensen TS. Dansk Pattedyratlas. Gyldendal, 184-185.
- ⁵ Aarhus Universitet, <https://fauna.au.dk/jagt-og-vildtforvaltning/vildtudbytte> (besøgt 1. juni 2022).
- ⁶ Deutscher Jagdverband. <http://www.jagdverband.de> (besøgt 1. juni 2022).
- ⁷ Michler F-U 2018. Säugetierkundliche Freilandforschung zur Populationsbiologie des Waschbären *Procyon lotor* (Linnaeus, 1758) in einem naturnahen Tieflandbuchenwald im Müritz-Nationalpark (Mecklenburg-Vorpommern). Wildtierforschung in Mecklenburg-Vorpommern, Band 4.
- ⁸ Oe S, Sashika M, Fujimoto A, m.fl. 2020. Predation impacts of invasive raccoons on rare native species. Scientific Reports 10: 20860.
- ⁹ Miljøstyrelsen 2020. Forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn i Danmark. Miljøstyrelsen, København.
- ¹⁰ Bartoszewicz, M 2011. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Procyon lotor*. www.nobanis.org, (besøgt 1. april 2022).
- ¹¹ Stope M 2019. Wild raccoons in Germany as a reservoir for zoonotic agents. European Journal of Wildlife Research 65, 94.
- ¹² Al-Sabi MNS, Chriél M, Hansen MS, Enemark HL 2015. *Baylisascaris procyonis* in wild raccoons (*Procyon lotor*) in Denmark. Veterinary Parasitology: Regional Studies and Reports 1-2: 55-58.
- ¹³ EU-forordningen om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter (EU-forordning nr. 1143/2014). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014R1143-20191214>.